

Стартуємо з книгою

/ Bookstart /

інспірація для батьків та дітей

Люба мамо, любий тату!

Вітаємо з народженням малюка. Бажаємо Вам і йому міцного здоров'я, щастя та всього найкращого в житті.

Ви намагаєтесь, щоб Ваша дитина була здоровою, сильною, щасливою і задоволеною, щоб добре розвивалася, вміла спілкуватися з навколишнім світом і досягти успіху в ньому. Ви хочете бути добрими батьками і надати їй що найкращий початок життя. Ми б хотіли Вам трохи допомогти.

Дитячі психологи та неврологи, вихователі та логопеди все частіше наголошують на тому, що інтенсивна вербальна комунікація та читання вголос, вже від немовлят веде до підвищення грамотності, вдосконалення уяви та до багатшого словникового запасу. Отже, якщо з дітьми багато говоримо і читаємо, протягом перших трьох років життя, коли їх мовленнєвий центр інтенсивно розвивається, діти раніше говорять, читають і пишуть, стають кращими читачами а пізніше і кращими учнями.

Хоча діти в ранньому віці не розмовляють, вони дуже інтенсивно навчаються «ніби між іншим». Значить, якщо ви багато читаете найменшим дітям і розмовляєте з ними, ви однозначно готуєте їм кращий старт у життя.

У цій невеликій брошурі ми пропонуємо Вам корисні поради та пропозиції щодо спільної діяльності на першому році життя дитини та на подальші періоди. Пропонуємо віршики та приказки вашою мовою а також на чеській мові з прикладами ілюстрацій для дітей від чеських авторів.

Бажаємо вам багато сил і радості у спільному відкриванні добрих справ у цьому нелегкому періоді.

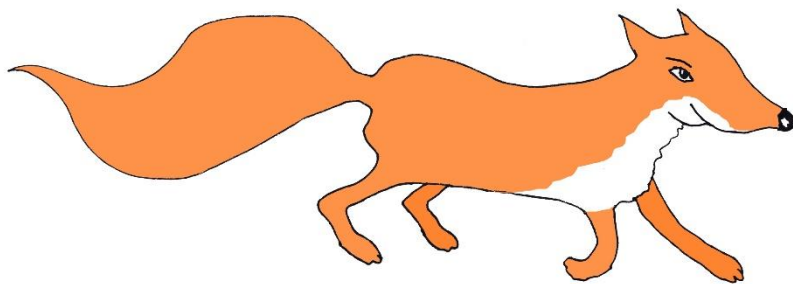
Ваша бібліотека

Коли ви відкриваєте книжку разом зі своїми дітьми, ви відкриваєте їм світ. Ви вивчаєте їх думати і дивуватися, хотіти знати і дізнатися щось більше. Ви допомагаєте їм добре навчатися в школі. А найголовніше є те, що ви проводите час разом з дитиною як сім'я. Це все не закінчується після першого року. Навпаки! Дітям ваше читання знадобиться ще багато років.

Ми поки що пропонуємо вам короткий посібник про те, як і надалі викликати у дітей інтерес до книжок і допомогти їм розвивати навички читання.

1. Спілкуйтеся зі своїми дітьми під час гри, покупок чи домашніх робіт. Слухайте, що вони кажуть. Запитуйте. Коли ви розмовляєте зі своїми дітьми, допоможіть їм як правильно вживати окремі слова.
2. Читайте своїм дітям. Намагайтеся їм читати щодня в один і той же час. Найліпший час для читання - це час перед сном або відпочинком. Нехай самі вибирають читиво.
3. Дозвольте дітям побачити, як читаєте ви. Це найкращий спосіб показати їм, що читання важливе і для вас, що ви насооджуєтеся їм.
4. Попросіть старших дітей читати молодшим. Старші пишатимуться отриманими навичками а молодші захочуть читати, як їхні старші брати, сестри або друзі.
5. Ходіть разом в бібліотеку. Попросіть бібліотекаря допомогти вашим дітям знайти книги, які їм подобаються. Якщо у вас немає читацького квитка, візьміть його. З читацьким квитком Ви зможете брати книгу для сімейного читання додому.
6. Відвідуйте разом книжкові магазини. Купуйте книги для дітей у подарунок!

7. Давайте своїм дітям книжки відповідно до їхніх інтересів. Вони люблять тварин, спорт чи магію? Здивуйте їх книгами чи журналами про їхні хобі, інтереси чи заняття.
8. Вдома всюди тримайте книги, журнали та газети, щоб вам і вашим дітям завжди було що почитати. Читайте вголос написи, які побачите разом з дітьми протягом дня. Читайте назви вулиць, вуличні знаки, вивіски на упаковці товарів, у вітринах тощо.
9. Плануйте подорожі для своїх дітей. Діти вчаться на тому, що бачать і роблять. Беріть їх у парк, на спортивні чи розважальні заходи чи просто на прогулянку. Поїздки, в яких може брати участь ваша родина, організують теж бібліотеки, різні групи за інтересами чи громади. Вони організують екскурсії, де обов'язково знайдеться хвилинка для спільного читання...
10. Промовляйте вірші та віршики або співайте пісні. Вірші та пісні діти легко запам'ятовують, заради цього, можуть співати їх разом з іншими членами сім'ї. Рими допомагають дітям чути звуки.
11. Розповідайте про свою родину, передавайте розповіді, які ви любили в дитинстві. Попросіть бабусь, дідусів та інших членів сім'ї щоб також розповідали дітям свої пригоди. Запишіть деякі з них а також розповіді ваших дітей. Зберігайте їх, а потім час від часу перечитуйте вголос.

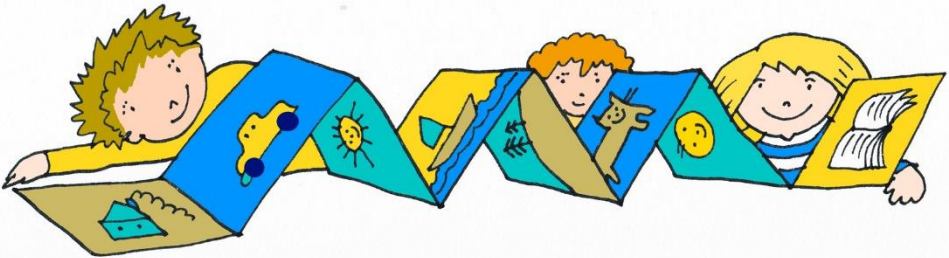

Пропозиція бібліотеки

З наймолодшим читачем можна увійти в бібліотеку у Вашому районі. Ви можете зареєструватися вже з наймолодшим читачем. Відвідайте бібліотеку в години роботи, бібліотекар із задоволенням надасть вам всю інформацію, необхідну для реєстрації вашої дитини та для видачі та повернення книг. Бібліотеки пропонують книги, які підходять не лише для вашого маленького читача (листівки лепорелло, сенсорні книжки тощо), але також літературу для вас на позику до приміщень бібліотеки або додому. З доброю книгою чи журналом ви можете не тільки зрелаксувати, але й дізнатися більше про свої інтереси чи про виховання дітей.

Що вам можуть запропонувати бібліотеки:

- позику книг та журналів
- позику електронних книг
- позику CD, DVD та аудіокниг
- позику настільних ігор та тематичних портфелів
- позику з лекотеки (навчальні та дидактичні ігри)
- доступ до інтернету
- зону відпочинку для вас і вашої дитини
- місце для спільних зустрічей
- тематичні заходи, читання для дітей, мистецькі майстер-класи
- допомогу з вибором книг

1-й місяць

Все, чому ваша дитина навчиться протягом перших місяців, навчиться заради контакту з вами.

Найкраще, що ви можете своїй дитині подарувати, є максимальна увага та проведення що найбільше часу разом.

У цей період (0-3 місяці) дитина любить голос своїх близьких та тиху музику. Ваш голос є для неї найважливішим звуком.

Хоча спочатку вам не розуміє, що ви говорите, але сприймає звук і тон вашого голосу. Тому якнайбільше розмовляйте з нею, розповідайте йому, що ви робите, що відбувається навколо вас. Мовлення – це спосіб спілкування один з одним, пізнання світу.

Вкладайте у свою промову що найбільше позитивних емоцій, ніжність та любов. Пам'ятайте, дитина хоче мати щасливих батьків а потім вона щаслива і сама. Давайте їй зрозуміти, що ви щасливі завдяки їм, обіймайте їх!

Співайте малюкові, особливо не забувайте на колискові пісні. Найліпшою підготовкою до сну є заспокоєння дитини тихим співом.

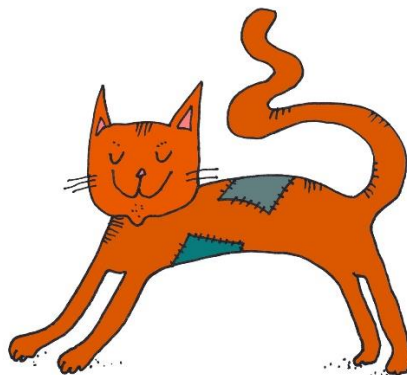

Ой ходить сон коло вікон,
А дрімота коло плота.
Питається сон дрімоти:
– Де ми будем ночувати?
– Де хатина теплесенька,
Де дитина малесенька,
Там ми будем ночувати,
Дитиноньку колихати.

2-й місяць

У цей період можна дитині читати прості віршики, приказки, скоромовки, лічилки, співати пісні, користуватися книгами зі звуками. Пісеньки та віршики проводжуйте при купанні, виміні підгузників, під час масажів, фізичних вправ чи прогулянок. Ви також можете спробувати власні, прості віршики. Неважливо, що вони нехудожні, важливий є ритм, забарвлення голосу та ніжність, з якою ви виконуете. Співайте та розмовляйте з дитиною перед сном.

Деякі відповідні віршики ви можете знайти в оцій публікації, інші можна знайти в книгах, на сайтах, напр. https://dity.te.ua/pro_ukrainu, <https://pepi.com.ua/biblioteka/virshi>.

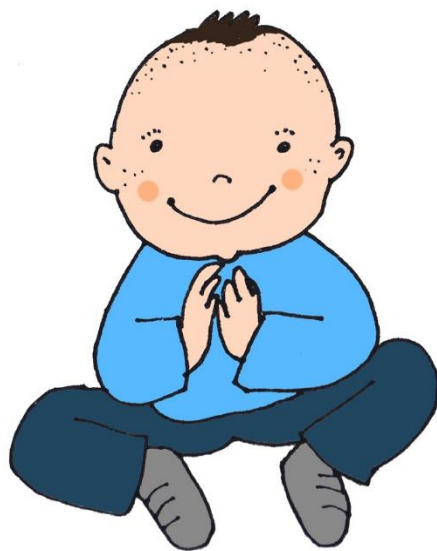

Ой котику, котику,
Мальований хвостик,
Не ходи кругом хати,
Не збуди нам дитяти.
Дитятко маленьке,
Спати раденьке.
А-а-а.

3-й місяць

Коли ви граєтеся з дитиною, співаєте і розповідаєте віршики, додайте плескання, тупотіння, рахунки. Поєднуйте вірші та пісні з фізичними вправами та щоденними завданнями, щоб ваші слова супроводжували дитину протягом цілого дня. Таким чином вони краще зрозуміють їх значення, форму та вимову. Це основа для розвитку мовлення, взаємного спілкування та для читання і написання в майбутньому. асом, трохи старші діти, із задоволенням будуть повторювати звуки а пізніше і слова. Оця розвага надає дитині багато позитивних стимулів, які безпосередньо впливають на його інтелект.

Поступово додавайте дитині книги. Починайте з тих, які служать як іграшки і є приємними на дотик.

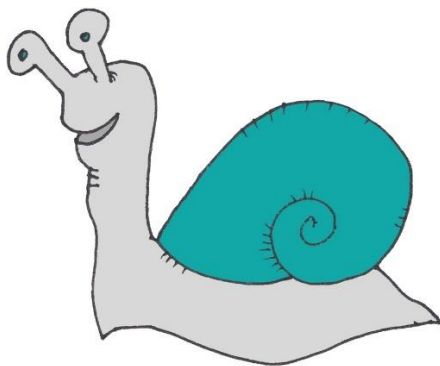
- Ладоньки-ладусі,
Де були?
- В бабусі!
- А що їли?
- Кашку!
- А що пили?
- Бражку!
- А що на закуску?
- Хліб та капустку!
- Гай-гай на бабину хату
Калачі їсти!

4-й місяць

Діти в цей період (3–6 місяців) люблять разом розглядати кольорові книжки, підбирати однакові картинки, відкривати картки, прості пісеньки, віршики, приказки, лічилки, тексти з частими повторами, книжки зі звуками, «сенсорні книжки».

Книги та читання поступово мали б стати складовою частиною щоденної програми дитини. Спочатку обирайте книжки барвисті, зрозумілі, ілюстративні. Почніть спільно розглядати картинки (завжди тримайте книгу так, щоб дитина добре бачила картинки), пояснюючи, що на них дитина бачить, вимовляйте звуки (як кіт, як собака...), виконуйте різні рухи та гойдалки – оцим дитині представляєте читання як відпочинок та приємне і веселе заняття.

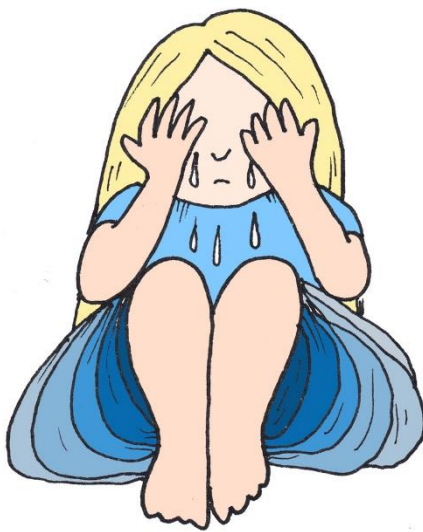
Павлику-равлику,
Вистав роги
На чотири стоги!
Тобі два,
Мені два –
Поділимось обидва.

5-й місяць

Спільне читання має стати щоденним ритуалом, бажано перед сном - денним і вечірнім, але, звичайно, ви можете читати в будь-який час. Читання перед сном – це інтимний момент спілкування з дитиною, це момент взаємної приналежності та взаємного пригортання і не слід, щоб вам заважали ваші зобов'язання та інші заняття. Спільно проведена півгодинка, збагатить не тільки вашу дитину, але й вас.

Немусить читати тільки мама! Якщо є можливість, було б доречно, щоб читали якомога частіше й інші члени сім'ї.

Дозвольте дітям розглядати ілюстрації, щоб самі перегортати сторінки, вказували на малюнки. Дітям будуть подобатися також ваші власні малюнки, не переживайте, що вони не штучні.

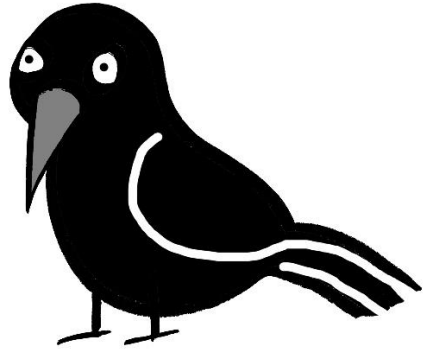

Цить, Ганнусю, не плач.
Несе киця калач,
Недалеко, на мостику,
Несе калач на хвостіку

6-й місяць

Читайте короткі, прості тексти або скоротіть чи спростіть їх. Читаючи книги, дитина багато чого навчиться: розмовляти, розуміти значення слів, розширювати свій словниковий запас, правильно вимовляти, слухати, зосереджуватись, думати про речі, керувати світом, розуміти взаємозв'язкам та контекстам, тренувати пам'ять, тренувати уяву, висловлювати власну думку та вподобання.

Читайте книги, які подобаються вашій дитині. Декотрі вам доведеться читати неодноразово, можливо будете читати знову і знову, але це нормально! Вашій дитині щось цікаво і вона хоче чути це знову і знову. Не падайте духом. Частим повторенням діти засвоюють нові значення слів, вчаться передчувати події та посилювати свої уяви. Витримайте і з'ясовуйте, чому ваша дитина любить оцю книжку. Потім вам вдається успішно вибирати дальші відповідні книги.

Сорока-ворона
На припічку сиділа,
Діткам кашку варила.
Своїх діток годувала:
– Цьому дам, цьому дам,
Цьому дам і цьому дам,
А цьому не дам,
Бо цей буцман
Дров не носив,
Діжі не місив,
Хати не топив,
Діток гулять не водив –
Справжній лежень.

7-й місяць

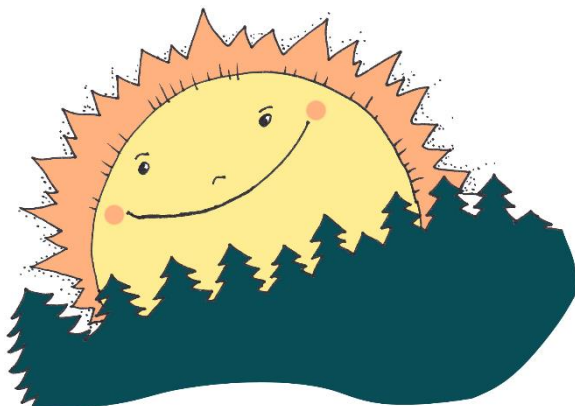
Діти у віці 6-12 місяців люблять книги веселі, пов'язані з рухом, люблять колискові пісні, приказки, лічилки, книжки-іграшки, барвисті книжки з картинками та коротким текстом, збагачені «розмовою» з батьками.

Якщо ви читаєте протягом дня, читання може бути більш грайливе і активне. Читання для дітей має бути пов'язане зі сміхом. З гумором діти вчаться краще.

При читанні не бійтеся змінювати інтонацію голосу – інтенсивність та швидкість мовлення, висоту тону. Просто насолоджуйтесь спільним читанням протягом дня!

Увечері, навпаки, намагайтесь дитину заспокоїти, читайте спокійно, повільно, тихше, читання закінчуємо повільною чи колисковою пісенкою. Читання для дітей має бути також відпочинком і релаксацією.

Вийди, вийди, сонечко,
На дідове полечко,
На бабине зіллячко,
На наше подвір'ячко,
На весняні квіточки,
На маленькі діточки,
Там вони граються,
Тебе дожидаються.

8-й місяць

Можливо, ваша дитина вміє сидіти або вже повзає. Вона цікавиться своїм оточенням. Ви її приділяєте пильну увагу, але вам може трохи не вистачає соціальних контактів. Як поєднати вам опіку дитини та свою потребу у спілкуванні з навколишнім середовищем? Маємо для вас пораду. Бібліотека у вашому районі напевно організовує зустрічі батьків з дітьми до 3-х років, а це може бути те, що ви шукаєте - компанію дітей та їх батьків. Ви можете поспілкуватися, дізнатися цікаву інформацію, обмінятися досвідом, разом з дітьми провести фізичні вправи, творити, читати, розвивати дрібну моторику рук і т. д. Ви також можете позичати книжки, для себе чи малюка.

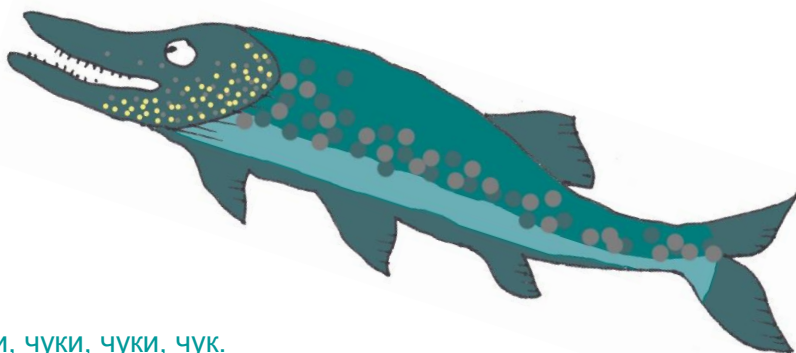

Де були ви, ніжки?
У гаю гуляли.
Що робили, очка?
Ми гриби шукали.
Що робили, ручки?
Ми допомагали.
Отакій знайшли, грибок –
Лісовий боровичок!

9-й місяць

Крім спілкування з іншими учасниками зустрічі в бібліотеці ви також знайдете широкий асортимент книг, які ви зможете переглянути на місці чи взяти додому. Тут знайдете книги з усіх можливих дисциплін, в тому числі книги про здоров'я чи виховання дитини, а також літературу для відпочинку та релаксації, журнали, електронні книги, аудіокниги, музичні чи мультимедійні та інші ресурси.

Чуки, чуки, чуки, чук.
Наловив дід щук,
А бабуся пліточок –
Годувати діточок,
А бабуся карасиків –
Годувати Тарасиків,
А бабуся окунців –
Годувати молодців.

10-й місяць

Якщо ви користуєтеся послугами бібліотеки, треба знати, що бібліотека може допомогти вам задовольнити ваші потреби чи потреби вашої дитини. Наприклад, ви можете запропонувати інші заходи для діяльності груп, які зустрічаються тут з маленькими дітьми. Ви можете запропонувати теми в галузі педіатрії, психології, дитячої літератури та інших, про які ви хочете дізнатися. Бібліотека може вам їх опосередковувати і так допоможе вам у виконванні вашої прекрасної, важливої, але теж вимогливої ролі батька.

Звертайтеся до бібліотеки, навіть тоді, якщо хочете зорганізувати різноманітні заходи для батьків із маленькими дітьми (лекції, міні-обмін іграшками та дитячим одягом, групові читання тощо).

Бім-бом, бом-бім,
Загорівся кичин дім!
Біжить курочка з відром –
Бом-бім, бім-бом!
Бом-бім, бім-бом,
Біжить зайчик із листком,
Біжить песик з помелом –
Бом-бім, бім-бом!
Бім-бом, бом-бім,
Погасили кичин дім!
Киця трохи занурилась,
Бо у вогні присмалилась.

11-й місяць

Ваша дитина привикла до читання з вами, вона з цікавістю слухає, навіть реагує на текст – плескає, показує, відповідає... А ви знаєте, що таким способом вона поступово готується до дідсадка та в школу? Вона вчиться слухати мовця, зосереджуватись на переданій інформації, уявляти собі та зрозуміти вимовленим словом, реагувати.

Вербальну комунікацію, звичайно, можна доповнити картинками. Малюйте своїм дітям та малюйте разом з ними. Малюйте за їхніми вимогами, за своїми ідеями. Не хвилюйтеся, діти оцінять навіть прості витвори, у них чудова фантазія! Обговорюйте те, що зображено на картинці. Показуйте пальцем різні предмети, кольори, форми... Спрямовуйте діти до того, щоб пізніше самі пробували малювати і поспробуйте шукати те, що вони бачать на своїх малюнках. Хваліть їх і виставте малюнки вдома.

Іди, іди, дощику,
Зварю тобі борщику
В полив'янім горщику,
Поставлю на вербі,
Щоб випили горобці.
Я яєчком забілю,
А яєчко прісне,
А сонечко блисне.

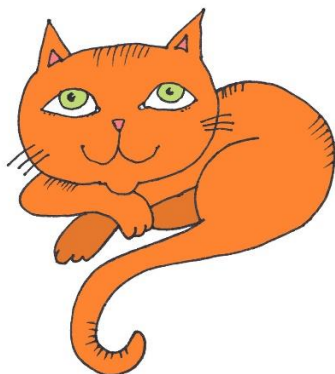
12-й місяць

Вашій дитині скоро виповниться один рік. У неї вже є своя маленька книжкова шафа та її улюблені книжки. Ви вибираєте інші книги в бібліотеці і читаєте хоча б півгодини на день. Слухає дитина ваше читання більш уважніше? Чудово! Тому обов'язково продовжуйте читати і не переставайте, поки дитина хоче, щоб ви читали. Її інтерес безумовно не закінчується, коли вона навчиться читати самостійно, триває далі, не забувайте про це!

Протягом другого і третього року намагайтеся максимально активізувати дитину. Розповідайте дітям власні короткі пригоди про звичайні речі, які вони знають, обговорюйте спільні переживання, запитуйте їх, дайте їм можливість закінчити пригоду або придумати інший варіант розповіді. Спрямовуйте діти розповідати прості переживання, описувати їх, що вони бачили і щоб говорили якомога більше. Спробуйте разом з ними римувати віршики.

Тримайте книги в доступному місці для дитини, щоб вона змогла будь-коли взяти, переглянути та «читати». Підтримуйте її зусилля, і спрямовуйте її до правильного поводження з книгами.

Регулярно розширюйте книжкову дитячу шафу, можливостей є багато. Книга є цінним подарунком, з якого тішитесь ви і ваш малюк.

Кицю, киценько, тікай,
На доріжку не сідай.
Там Петрусь піде,
Через кицю упаде.

Проект «Стартуємо з книгою»

Проект «Букстарт», в чеському середовищі під назвою «З книгою до життя» – це міжнародна ініціатива, яка залучає усі типи бібліотек певної територіальної одиниці, щоб залучити активних батьків та ознайомити наймолодших читачів із книгою та невечерпною кількістю розповідей в ній.

www.sknizkoudozivota.cz

Проект є діяльністю бібліотек та Спілки бібліотекарів та інформаційних працівників Чеської Республіки (SKIP), який підтримує ряд партнерів.

Метою проекту є підтримка розвитку мовленнєвих навичок та уяв у найменших дітей, щоб пробудити в них інтерес до книг та читання. Хочемо, щоб батьки зрозуміли важливість навичок читання для розвитку та про майбутнє дитини, і що одна з найважливіших речей, які вони можуть зробити для своїх дітей з раннього віку – присвячувати їм свій час і витратити його разом з ними та книгою.

Ми також запрошуємо батьків та дітей до бібліотек на спеціально підготовлені заходи, де пропонуємо їм практичну допомогу та методичні поради у сфері дитячого читання, орієнтацію у пропозиції якісної літератури для дітей, послуги бібліотечної підтримки, простір про спілкування з іншими батьками (створення нової читацької спільноти) та інші послуги.

Publikaci ilustrovala Markéta Dubnová.